

Sensommartankar

När du får nyhetsbrevet efter en semester som ligger nära i tiden så kanske ditt sinne finns kvar i bersån eller vid havet och du har lite svårt att landa på jobbet. Hur bra vi än trivs med vårt arbete så kommer semestern som en välkommen vän. Den ger oss omväxling och vila, förutsättningar att orka ta nya tag när hösten är här igen. Även om en del säkert önskar en längre ledighet så har vi ju faktiskt i Sverige förmånliga semestervillkor genom lagar och avtal. Det fanns all anledning att sända en tacksamhetens tanke från hängmattan till dem som kämpade för den arbetandes rätt till ledighet. Frågan om längre ledighet för den som arbetar är idag inte hetare än en svensk jundag medan däremot den ofrivilligt "lediges" rätt till arbete bränner och väntar på en god lösning. Att vara ledig uppskattar vi som en kontrast till vardagens möda, den påtvingade ledigheten gör ingen glad.

Detta nummer av nyhetsbrevet har en ingående information kring höstmötet på sidan två. Här bredvid kan ni läsa om vårt utbildningsdygn på Vårsta och på sidan tre om ett nybildat nätverk som vill verka för söndagsledighet. På sista sidan väntar som vanligt bokrecension.

När du har läst igenom allt så önskas du en god start på en stimulerande och utmanande hösttermin där Kyrka-arbetsliv gärna vill ha en del av din uppmärksamhet!

*Martin Lindblad
Svenska kyrkans
Arbetslivscentrum*

TÄNKVÄRT

"Gift dig inte med en juridisk person.
Kärleken blir aldrig besvarad."

Calle Leinar, personaldirektör

Aktuellt

Krishantering på arbetsplatsen

Fokus: Existentiella frågor i kriser

En seminariedag om krishantering, Fredagen den 11 november på Vårsta diakonigård i Härnösand. Arrangör är nätverket Kyrka-Arbetsliv i samverkan.

Hur kan vi tillsammans verka för att få arbetsplatser där det i samband med kriser är legitimt att samtala kring de djupa livsfrågor som vi alla bär på? Vad är arbetsgivarens, fackets, arbetskamraternas och kyrkans roll i detta?

Vi arbetar processinriktat och delar erfarenheter. Medverkande är Rebecka Nordeman och Per Wärmegård från Vårsta, Martin Lindblad från nätverket, med flera.

Dagen inleds klockan 19.30 på torsdagskvällen som en direkt fortsättning på Höstmötet i Sundsvall. Det finns också möjlighet att delta enbart på fredagen.

Klockan 15 avslutas det hela med kaffe. Inbjudan finns på www.kyrka-arbetsliv.org som en pdf-fil och där finns också priser angivna. Vid frågor om Vårsta, ring Anita Fällgren 0611-12711.

Dit skall också anmälan gå per telefon eller e-post

info@varsta.se

Frågor om seminariet besvaras av Martin Lindblad 031/50 26 60.

Hur varvar du ner?

Än finns det möjlighet att komma med på retreat på Lilleskogs stiftsgård den 22-24 september. Retreaten vänder sig till dig som finns i arbetslivet och vill vara ett komplement till andra hälsobefrämjande insatser, ett tillfälle att varva ner och hitta den goda pulsen.

Dagarna inleds kl 18.00 den 22 september och avslutas kl 16.00 den 24:e. Ledare är Erland Svennungsson, präst och psykoterapeut, Lilleskog, Kerstin Ekdahl, kyrka/arbetsliv, Volvo och Monika Oscarsson, polispräst. Kostnaden är 1950:-

Mer information från Kerstin, 0705-30 91 38 eller Monika, 0703-45 55 31. Anmälan senast 31 augusti till Arja Torkko-Yacoubi, 031-771 30 32 eller e-post; arja.torkko-yacoubi@svenskakyrkan.se

Integritet i arbetslivet – en omöjlighet!?

Integritet i arbetslivet – en brännande fråga

• *Vad händer om du kan övervakas i minsta detalj på jobbet?*

• *Ska arbetsgivare hålla koll på att medarbetarna sköter sin hälsa?*

• *Hur mycket ska vi bry oss när någon på jobbet har privata problem?*

Den tekniska utvecklingen och de ökade kraven i arbets- och privatliv har aktualiserat frågorna om integritet på jobbet. Den anställdes frizon krymper när snart sagt varje steg kan kontrolleras. Arbetsgivare blir samtidigt mer beroende av att få del av allt fler personliga uppgifter för att kunna leva upp till sitt ansvar.

Nätverket *Kyrka – arbetsliv i samverkan* håller i år sitt höstmöte i Sundsvall i samverkan med lokala aktörer. Nätverket är en mötesplats för kyrkor, fackföreningsrörelse och arbetsgivarorganisationer. Den gemensamma utgångspunkten är frågan om människovärdet i det moderna arbetslivet.

Ett arbetsliv byggt på värdegrund

Vårt sätt att organisera verksamheter avspeglar mer eller mindre uttalade arbetsmoraliska värderingar. Hur kan vi betrakta arbetslivets utveckling med avseende på kopplingen mellan organisation, arbetsmoral och etik?

Tomas Brytting, docent vid Handelshögskolan i Stockholm och verksam vid Etikakademien

Storebror rycker fram!

I säkerhetens namn måste vi acceptera alltmer långtgående inskränkningar i personlig integritet och frihet... eller? Ska information om vilka vi ringer och vilka sajter vi besöker sparas för myndigheters behov? Ska polisen få tillgång till matbutikernas register över vad vi har köpt? Vi efterlämnar allt fler "elektroniska fotspår" som samlas in, sparas och analyseras.

Pär Ström är framtidsanalytiker och IT-strateg i det egna företaget "Atomer och bitar". Han fokuserar idag på frågor om IT-etik och tendenser till ett storebror-ser-dig-samhälle..

Kyrka och arbetsliv i

En seminariedag om Kyrka – arbetsliv
Torsdag 10 november 2005 9.30–16.30
Sundsvalls Konferenscenter, Esplanaden 29, Sundsvall
Arr: Nätverket "Kyrka – arbetsliv"

Samverkan

Vad har kyrkan att bidra med utöver det som arbetsmarknadens parter idag samverkar kring? Hur har arbetet växt fram och hur formas framtiden tillsammans: kyrka – arbetsliv?

Åke Nordqvist är pastor inom Svenska Missionskyrkan med inriktning mot kyrka – arbetsliv. Han är ordförande och sam-

ordnare i nätverket

"Kyrka – arbetsliv i samverkan" och arbetar också som utbildare på företag och förvaltningar.

Att mötas över gränserna

"Det är ju bra att du finns här för dem som vill prata.". Att i en värld styrd av produktion och maskiner och krav på lönsamhet ställa frågan "hur mår du?" kan ibland ge oväntade effekter. Ett flerårigt samarbete mellan SCA Öst-rand och Svenska Kyrkan i Timrå har visat att behovet var större än någon av oss kunnat ana.

Maria Scharffenberg är företagspräst och arbetar bland annat tillsammans med SCA.

Program

09.30 *Kaffe/te, smörgås*

10.00 **Tomas Brytting:** Ett arbetsliv byggt på värdegrund

11.00 **Per Ström:** Storebror rycker fram!

12.00 *Lunch*

13.00 **Åke Nordqvist:** Kyrka – arbetsliv i samverkan

13.30 **Maria Scharffenberg** m fl: Att mötas över gränserna

Samverkan mellan kyrka, fack och företag på Öst-randsfabriken

14.00 *Samtal*

15.00 *Kaffe/te, bulle*

15.15 –16.30 **Panelamtal** med **Tomas Brytting**, docent vid Handelshögskolan i Stockholm, **Pär Ström**, författare och IT-debattör, **Ulla Lindqvist**, andre vice ordförande LO, representant för SACO,

representant för TCO, **Jan-Peter Duker**, vice vd Svenskt Näringsliv, **Kjell Andersson**, ordförande i kommunstyrelsens arbetsgivardelegation, Sundsvall, och **Tony Guldbbrandzén**, biskop Härnösands stift.

Moderator: **Kjell Carnbro**, chefredaktör Sundsvalls Tidning

17.00 – 17.45 *Andrum – musik och tid för eftertanke* Kyrkoherde **Stefan Nilsson**, GA-församlingen, vice församlingsförest

Kerstin Åberg, Sundsvalls missionsförsamling, m fl

Betlehems kyrkan, Thuleg 21 (200 m fr Sundsvalls Konferenscenter)

Anmälan, ytterligare information

Anmäler dig till konferensen gör du enklast via e-post till ewa-britt.risberg@lo.se Meddela namn, adress, telefonnummer, e-postadress samt ev faktureringsadress om den är en annan än din egen. Notera också om du behöver någon form av specialkost.

Du kan också ringa in din anmälan till LO-distriktets expedition, 0611-834 24. Där kan du även få ytterligare info om det är något du undrar över.

Konferensavgiften är 300:-/person (inkl moms), vilket inkluderar fika och lunch. Sista anmälningsdag 31 oktober. Anmälan är bindande! Aktuell info hittar du också på

www.bilda.nu/mittsverige och www.sensus.se/ uppsala-harnosand

Nybildat nätverket vill få oss sluta handla på söndagarna

Nätverket har kommit till efter den serie artiklar i Arbetsdagen som speglar hur vi alltmer utsätts för stress. Hjärnforskare, stressdoktorer, terapeuter har alla haft ett entydigt budskap. Alla människor behöver pauser och återhämtning. Ingen klarar i längden att bara arbeta utan återkommande vila.

”Tidsprofessorn” Bodil Jönsson var en av de forskare som tydligast pekade ut bristen på återhämtning som orsak till de höga sjuktalen i samhället.

Jämförelser har gjorts med den långa judiska sabbatstraditionen, men även med gammal svensk söndagstradition.

Sverige är ensamt i Norden om att ha en total-liberal affärstidslag. Det innebär att vi ser söndagsöppna butiker och varuhus som något helt naturligt. Att tyskar, italienare och normän kan vara utan de stora köptemplen på söndagar har närmast mötts med förvåning. Inte ens kyrkoledarna tyckte i en enkät i Arbetsdagens artikelserie att frågan var så aktuell för svenskarna. – Söndagsstängt skulle vara ett sätt att hjälpa många människor till just den där pausen som forskarna talar om, säger Annelie Enochsson, riksledamot för kristdemokraterna och en av nätverksmedlemmarna. En annan av nätverksdeltagarna, Boris Lenner-

hov, vd för Gekås i Ullared, är övertygad om att anledningen till att diagnosen utbrändhet inte förekommit bland hans 900 anställda bland annat beror på att Gekås håller söndagsstängt. **Söndagsöppet en stressfaktor**

Experter som Arbetsdagen intervjuat har inte pekat ut just söndagshandeln som den stora stressboven. Däremot betonar de människans behov av återhämtningstid. Söndagsstängda köpcentrer skulle kunna hjälpa till med återhämtningen.

– Vi vill inte se något idiotstopp, eller slut på söndagsöppna närbutiker, säger bamläkaren Anna Aronsson i Göteborg, också en av nätverksmedlemmarna. Men inte blir man glad av att tänka på barn som dras omkring i kundvagnar på Ikea, när de hellre kunde få vara med mamma och pappa i skogen.

Nätverket öppnar i veckan en hemsida för att bilda opinion kring en förändring av den svenska affärstidslagen. Övriga i nätverket är Lennarth Hambre, missionsdirektor; Ninel Jansson, avgående ordförande för Handelsanställdas Förbund; Leif H Gustafson, journalist och Margaretha S Paras, generalsekreterare Hela Människan. Siewert Öholm Artikeln publicerad i tidningen Dagen 8 juni, 2005. se även: www.sondagsstangt.nu

Kyrka och arbetsliv i samtal om människovärdet

Alla människor be-hövs. Alla människor har rätt till arbete. Med den grundsynen i fokus samlades tisdag 7 juni, närmare 20 representanter för kyrka och arbetsliv till ett lunchsamtal om människovärdet i dagens arbetsliv.

Samtalet ägde rum i ärkebiskopsgården i Uppsala, med företrädare för Svenska kyrkan, Svenska Missionskyrkan, LO, Svenskt näringsliv, SACO, TCO samt Arbetsgivaralliansen som alla ingår i nätverket *Kyrka-Arbeitsliv i samverkan*.

– Frågan om allas rätt att vara delaktiga i arbetslivet är mer aktuell än någonsin, med tanke på arbetslösheten och alla sjukskrivningar. Vi måste hitta acceptans för att människor presterar olika mycket i olika perioder av livet, säger Wanja

Lundby-Wedin.

– Det här var ett första samtal som jag hoppas ska följas av fler. Vi behöver prata värderingsfrågor, och arbetsgruppen inom nätverket har nu fått i uppdrag att tänka vidare kring formerna för det, säger LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin som i en tidningskrönika utmanade kyrkan i just de här frågorna.

Svenska kyrkan antog utmaningen och bjöd in till dagens möte om att hitta nya vägar till ett arbetsliv som möter människans behov och möjlighet att utvecklas.

– Våra förhoppningar inför mötet infriades eftersom vi fick ett djuplodande samtal om rätten till arbete, om diskriminering och om sjukskrivningar, säger Svenska kyrkans generalsekreterare Lars Friedner. Det går naturligtvis inte att skapa lösningar på samhällsproblem med ett samtal, men det var viktigt för oss som kyrka, arbetsgivare och arbetstagare att mötas så här lite vid sidan om våra vanliga roller.

– Vi fick alla något att tänka vidare på, berättar Lars Friedner. För kyrkans del handlar det om att vara mer beredda att komma till olika arbetsplatser, och att själva rannsaka hur vi är som arbetsgivare.

”Tänk på att hålla sabbatsdagen helig. Sex dagar skall du arbeta och sköta alla dina sysslor, men den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat. Då skall du inte utföra något arbete, varken du eller din son eller din dotter, din slav eller slavinna, din boskap eller invandraren i dina städer.”

2 Mos 20:8-10

Aktuell litteratur

Att få bitarna på plats

Författare: Fredrik Bengtsson

Förlag: Cordia, 2005

I spåren av den effektivisering som inleddes i början av nittiotalet har många gått in i väggen. Men inte bara det utan också igenom den. Effekterna har blivit utmattningsdepressioner men också problem som varit relaterade till den egna personliga situationen på många plan. Professor emeritus Lennart Levi har i många sammanhang påpekat att det vi åstadkom i början på nittiotalet får vi idag skörda i form av långtidssjukskrivningar. I anslutning till detta har en hel del litteratur utgivits mer eller mindre bra.

Leg psykologen och organisationskonsulten Fredrik Bengtsson är en av dem som har tagit tag i denna problematik och författat böcker kring ämnet. Den senaste är boken med titeln *Att få bitarna på plats*.

Det märks att Fredrik Bengtsson har stor och bred erfarenhet av vad han skriver och därför känns hans bok engagerande. Han skriver verkligen från ett inifrånperspektiv. Han

ringar in de problem, som de flesta som arbetar med människor stöter på, inte minst från arbetslivets perspektiv.

Han bearbetar frågorna kring var människan har sin identitet. Om det är utifrån det hon gör och presterar eller utifrån det hon som människa är.

En intressant läsning är hans utläggning av de sju dödssynderna, som i hans tanke inte är överspelade och tillhör historien. Jag är beredd att hålla med honom. I hans språkvärld talar han om de sju livsattityderna. Han ställer frosseri mot måttlighet, girighet mot givmildhet, avund mot frikostighet, högmot mot ödmjukhet. En i allra högsta grad utmanande läsning för dagens människor.

Ett begrepp som återkommer, och som ofta gör det i den här karaktären av litteratur, är begreppet KASAM som är myntat av Anton Antonovsky professor i medicinsk sociologi. Fredrik Bengtsson har sin utsiktspunkt att nalkas detta begrepp, vilket vidgar åtminstone mina perspektiv ytterligare, så att det får ännu mer relevant nedslag i människors liv och vardag.

Det man också uppskattar är hans personliga, lättlästa sätt att skriva. Hans skildring av sin farmor som en relevant, balanserad människa är ömt och nära skrivet, utan att det för den skull blir alltför privat. Sedan tycker jag om hans

skildring av mötet med främlingen vid ett trafikljus i Paris.

Den här boken borde få spridning hos alla som vill ta sig an de djupt mänskliga frågorna. Inte minst för kyrkans folk. Präster, pastorer och diakoner, som vill se sig som resurser för ett gott samhällsarbete har mycket att hämta i den här boken.

Åke Nordqvist

Arbetslivet – dödskul eller livsfarligt?

Vad innebär det att trivas på jobbet och vad innebär det att bli sjuk av sitt jobb? Vem har makten och hur hanterar vi svåra situationer på arbetsplatsen?

På stadsmuseet i Göte-

Nytt från kyrka arbetsliv ges ut av arbetsgruppen för kyrka arbetsliv bestående av representanter från LO, TCO, SACO, Arbetsgivaralliansen, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv och SKR (Sveriges Kristna Råd).

I ledningsgruppen sitter:

Mats Erikson, LO mats.erikson@lo.se

Lars Henningson, Arbetsgivaralliansen

lars.henningson@arbetsgivaralliansen.se

Åke Nordqvist, SKR ake.nordqvist@missionskyrkan.se

Martin Lindblad, SKR martin.lindblad@brackediakoni.se

Beställning och material skickas till redaktören Martin

Lindblad, Svenska Kyrkans Arbetslivscentrum

Bräcke Diakoni Utbildning & Utveckling

Box 21062

SE-418 04 Göteborg

Telefon 031-50 26 60

Fax 031-50 27 05

E-post martin.lindblad@brackediakoni.se

Hemsida www.kyrka-arbetsliv.org